

Πρόταση μελέτης για τους Νέους στο πλαίσιο του μέτρου 3 για την απασχόληση, του προγράμματος Youthstart.

Φορέας Υλοποίησης : Σ-ΤΕΔΚ-Κ

Επιστημονικός Συνεργάτης :

Παπαϊωάννου Σκεύος, Αναπλ. Καθηγητής Κοινωνιολογίας, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Περιβόλια - Ρέθυμνο 74100, Τηλ. 0831-24070, 0831-55767

Μελέτη για τους νέους & νέες 16-24 ετών στην Κρήτη σε θέματα:

α)Επαγγελματικού Προσανατολισμού

β)Πρόληψης της εγκατάληψης της εκπαίδευσης

γ)Τοπικοί φορείς απασχόλησης

δ)Διακρατική εμπειρία

I.Εισαγωγή στο πρόβλημα.

Η εργασία , η εκπαίδευση και η δημοκρατία αποτελούν ίσως τα πιο σημαντικά θέματα συζήτησης γύρω από την κρίση σήμερα. Η σύνδεση των τριών αυτών κατηγοριών,κατα την περίοδο μεταξύ του 1950 και του 1970,φαινόταν ακόμα ως αυτονόητη και ως εγγύηση της ανεπίστρεπτης διαδικασίας εκσυγχρονισμού που είχε δρομολογηθεί.Η σημερινή κατάσταση φαίνεται να ακυρώνει και να απεμπολεί τέτοιες φαντασίες και ουτοπίες,και αυτό όχι μόνο για οικονομικούς λόγους ,αλλά και για κοινωνικούς και πολιτικούς.Το διαπιστούμενο σήμερα κατά δραματικό τρόπο έλλειμμα κοινωνικών ουτοπιών συνδέεται με τον εκσυγχρονισμό της σχέσης μεταξύ εργασίας και εκπαίδευσης.

Η "εκπαιδευτική έκρηξη" που παρατηρούνταν από τα τέλη του 1950 και παρατηρείται μέχρι σήμερα , και που εντάθηκε μέχρι τα μέσα περίπου του 1970,οδήγησε σε μια σχέση ευφορίας σε σχέση με την υλοποίηση του προγράμματος "ευκαιρίες εκπαίδευσης σε όλους". Αυτή η αυξητική τάση συμμετοχής σε εκπαιδευτικές διαδικασίες, τάση που εντοπίζεται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια και στην εκτίναξη του τομέα της λεγόμενης "τεταρτοβάθμιας εκπαίδευσης",δηλαδή της "επιμόρφωσης ενηλίκων" της συνεχιζόμενης κατάρτισης κλπ., συνδέεται, εκτός των άλλων , και με τις δικαιολογημένες

ανάγκες και προσδοκίες σχετικά με το συμβολικό, το πολιτιστικό και το κοινωνικό κεφάλαιο των εκπαιδευτικών τίτλων.

Η εκπαίδευση, λοιπόν, ως μηχανισμός εμπεριέχει ένα άφατο υπολογισμό, σε σχέση με τις ευκαιρίες για κοινωνικές θέσεις και δυνατότητες πρόσβασης σε διάφορα επίπεδα. Αυτός ο υπολογισμός και η προσδοκία φαίνεται ότι δικαιώθηκαν σε μεγάλο βαθμό, τουλάχιστον μέχρι πριν από λίγα χρόνια. Η εκπαιδευτική έκρηξη συνοδεύθηκε και συνδέθηκε για αρκετό διάστημα με κάποιες δυνατότητες απασχόλησης, ιδιαίτερα βεβαία όσον αφορά την Ελλάδα, στο δημόσιο. Ήδη όμως από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 διαπιστώνουμε ότι έχει αρχίσει μια αναστροφή αυτής της τάσης. Οι εκπαιδευτικοί τίτλοι δεν οδηγούν αναγκαστικά σε κοινωνικές συνέπειες τις οποίες υπόσχεται η πολιτική (βλέπε Σκεύος Παπαιωάννου: "Εργασία και εκπαίδευση: Μια διαλεκτική σχέση", στο ΟΛΜΕ: Η Αναγκαιότητα του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου και το Σύστημα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Αθήνα, 1995, σελ. 70 κ.ε.).

Εξάλλου, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, τόσο στη Δυτική Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα σημειώνονται δραματικές αλλαγές κύρια στο επίπεδο της οικονομίας και ιδιαίτερα στον τομέα της απασχόλησης, με σημαντικές επιπτώσεις σε όλα τα πεδία των κοινωνικών σχέσεων. Η απορύθμιση του κράτους πρόνοιας, οι πολιτικές δημοσιονομικής (μονεταριστικού τύπου) "εξυγίανσης", η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και η αδυναμία πολλών παραδοσιακών τομέων να ανταπεξέλθουν στους νέους όρους του οικονομικού ανταγωνισμού συνέτειναν στην αύξηση της ανεργίας ("του μεγαλύτερου σκανδάλου της εποχής μας" κατά τον γερμανό κοινωνιολόγο Oscar Negt), ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους, το 20% των οποίων (στις ηλικίες από 15 έως 24 ετών) καταγράφονται επίσημα ως άνεργοι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το να είναι κανείς ωστόσο σήμερα άνεργος ισοδυναμεί με καταδίκη σε κοινωνικό θάνατο με αναστολή, όταν μέσα στην κοινωνία μας ο μισθός για τους περισσότερους είναι προϋπόθεση ζωής. Η μακρόχρονη ανεργία, ειδικά των νέων, από τη στιγμή που θραύονται τα εύθραυστα δίκτυα της σιγουριάς των κοινωνικών ασφαλίσεων, των επιδομάτων και των σεμιναρίων επαγγελματικής εκπαίδευσης, οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό και φτώχεια (όχι μόνο υλική) εκατομμύρια ανθρώπους, απομονωμένους και χωρίς εφόδια για να αμυνθούν (βλέπε Christian de Brie: Έξοδος από το Λαβύρινθο, στο Le Monde diplomatique, τεύχος 6, 1995, σελ. 96).

Οι δημογραφικές εξελίξεις, η είσοδος νέων τεχνολογιών και οι αναδιαρθρώσεις στην παραγωγική διαδικασία, η συνεχιζόμενη έξοδος από την αγροτική ύπαιθρο, η δεθνοποίηση των αγορών κ.ά., συγκαταλέγονται σ' ένα μακρύ κατάλογο αιτίων που βρίσκονται στη διάθεσή μας για να ερμηνεύσουμε τις δυσμενείς για τους νέους εξελίξεις στο χώρο της αγοράς εργασίας, που υπό ορισμένες συνθήκες φθάνουν στα όρια του κοινωνικού αποκλεισμού. Στο υποκειμενικό επίπεδο φαίνεται να επικρατεί σύγχυση και αδυναμία. "Η κοινωνική συμπεριφορά των ατόμων στα πλαίσια των ομάδων και θεσμών είναι νεφελώδης και

απροσδιόριστη. Οι καθημερινές σχέσεις, οι προσανατολισμοί, οι σχέσεις των δύο φύλων μετατοπίζονται και μεταλλάσσονται. Ακόμα και οι κλασικές αξίες και τα πρότυπα κοινωνικότητας, δημοσιότητας, επικοινωνίας και οργάνωσης αίρονται, αποσταθεροποιούνται και αποδυναμώνονται. Η κανονικότητα της βιογραφίας που ίσχυε ως θεσμός επί μακρόν, ξεφτίζει, χάνει τη σχετική σταθερότητά της και διανθίζεται με απρόβλεπτους κινδύνους και κρίσεις. Τίποτα δεν μπορεί να εξασφαλίσει και να εγγυηθεί μια προδιαγεγραμμένη πορεία, όλα είναι ρευστά και αστάθμητα [...] Σήμερα έχουμε κάθε λόγο, σε σύγκριση με τα περασμένα πενήντα χρόνια, να μιλάμε για πρωτόγνωρες κρισιακές καταστάσεις." (Σκεύος Παπαιωάννου: "Εργασία και εκπαίδευση: Μια διαλεκτική σχέση", στο ΟΛΜΕ: Η Αναγκαιότητα του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου και το Σύστημα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Αθήνα, 1995, σελ. 65 κ.ε.).

Οι καταστάσεις αυτές κρίσης δημιουργούν κενά στον κοινωνικό ιστό, απελευθερώνουν δράσεις και συμπεριφορές όχι αναγκαστικά κοινωνικοδημοκρατικές. Ο,τι απελευθερώνεται από αυτές τις διαδικασίες κατ'αυτόν τον τρόπο δεν έχει τίποτα να κάνει, βέβαια, με την ελπίδα για ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών και της δημοκρατίας. Εξτρεμιστικές πολιτικές οργανώσεις φασιστικού, ρατσιστικού και εθνικιστικού προσανατολισμού τρομοκρατούν, απειλούν, κηρύσσουν πολέμους, εν ονόματι αρχών και συμβόλων που φαίνονταν ότι είχαν εξαφανιστεί προ πολλού. Τα οικονομικά σκάνδαλα και η οικολογική καταστροφή έχουν γίνει ανεξέλεγκτη καθημερινή πρακτική. Εντελώς απρόσμενα, φαίνεται να αποσπούν τη συμπάθεια των μαζών κυρίως μόνο επικίνδυνες φασιστοειδείς ιδεολογίες του χθες. Σε ένα κλίμα ξеноφοβίας και ρατσισμού που εν μέρει καλλιεργείται τεχνηέντως, βάσιμοι φόβοι για κοινωνική περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό εξωθούν σε έξαρση ανατριχιαστικών μορφών βίας (Σκεύος Παπαιωάννου, ό.π., σελ. 66 κ.ε.).

Οι προβλέψεις και οι διαβεβαιώσεις ότι σύντομα οι ίδιες πολιτικές που δημιούργησαν εν μέρει το πρόβλημα θα δημιουργήσουν τους όρους και για την άρση του δεν είναι σε θέση να απαντήσουν στα πιεστικά αιτήματα για το δικαίωμα στην εργασία και στη ζωή, που οι νέοι απευθύνουν με πολλούς, έμμεσους και άμεσους, εμφανείς και αφανείς, προς όλη την κοινωνία. Εξ άλλου, παγκόσμιοι θεσμοί οικονομικού σχεδιασμού και πράξης φαίνεται να διαμορφώνουν ένα ασφυκτικό πλαίσιο που αντιφάσκει με τις τρέχουσες ρητορείες των διαχειριστών της πολιτικής και της οικονομίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι εκθέσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης για το μέλλον της εργασίας και την ανεργία: "Για να επιτευχθεί μια δεδομένη αναπροσαρμογή των μισθών, θα χρειαστεί ένα υψηλότερο επίπεδο συγκυριακής ανεργίας" (L'étude de l'OCDE sur l'emploi, Παρίσι, Ιούνιος, 1994). Όπως υποστηρίζει η Christiande Brie πενήντα εκατομμύρια αποκλεισμένων θα χρησιμεύσουν ως άλλοθι για να χτυπηθεί ο εχθρός, το κράτος πρόνοιας (Christian de Brie, "Feu sur l'Etat-providence, Le Monde diplomatique, Ιανουάριος, 1994)

Όμως, παράλληλα δεν πρέπει να αγνοούμε ότι τουλάχιστον προγραμματικά η Ευρωπαϊκή Ένωση εκδηλώνει την πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων που έχουν ανακύψει σ' αυτό το επίπεδο και απειλούν την κοινωνική συνοχή πολλών δυτικών κοινωνιών. Οι πολιτικές που ενεργοποιούνται αυτή τη στιγμή στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιέχονται στη Λευκή Βίβλο (1994) και στοχεύουν αφενός στην "οικδόμηση της εγγύησης ότι κανένας νέος κάτω των 18 ετών δεν θα είναι άνεργος" και αφετέρου σε εκπαιδευτικές πολιτικές με στόχο την εξάλειψη του αναλφαριθμητισμού μέχρι το 2.000, τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης και τη δημιουργία δικτύων με πρωταγωνιστές τους κοινωνικούς εταίρους και τις τοπικές αυτοδιοικήσεις για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των νέων, τη συνεχή εκπαίδευση και τη διάχυση των πληροφοριών για τις υφιστάμενες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας (Commission of the European Communities: White Paper on "Growth, Competitiveness, Employment. The Challenges and Ways Forward into the 21st Century". COM(93)700 final of 5 December 1993 and European Commission: White Paper on "European Social Policy. A Way Forward for the Union". COM(94)333 of 27 July 1994). Η υλοποίηση αυτών των πολιτικών στον ελληνικό χώρο γίνεται κύρια με ένα τρόπο ο οποίος θέτει ως πρώτη προτεραιότητα την "αποτελεσματικότητα" στο επίπεδο της "απορροφητικότητας των κονδυλίων" που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίχως την απαιτούμενη έμφαση σε πραγματικές ανάγκες, τη σύνδεση με προοπτικές απασχόλησης, αειφόρου ανάπτυξης και διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας, καταλήγει να λειτουργεί επινεμητικά προς διάφορες ομάδες, είτε διαχειριστικές με στόχο την πρόσδεσή τους στο άρμα του ευρωπαϊσμού, είτε κυριαρχούμενων με αντάλλαγμα την ευκαιριακή οικονομική εξυπηρέτησή τους. Αντ' αυτού θεωρούμε ότι ένας πιο αποτελεσματικός τρόπος υλοποίησης τέτοιου τύπου πολιτικών προϋποθέτει μια λεπτομερή, συστηματική κοινωνική ανάλυση, την έγκυρη επιστημονική διερεύνηση των κοινωνικών προβλημάτων και στη βάση των αποτελεσμάτων της διερεύνησης αυτής το σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων. Ειδικότερα, οι δράσεις οι σχετικές με το πρόβλημα της ανεργίας των νέων προϋποθέτουν πέρα από την ανάλυση των οικονομικών και κοινωνικών όρων που λειτουργούν ως πλαίσιο, το οποίο μπορεί αιτιακά να ερμηνεύει το φαινόμενο και να αναδεικνύει τις δυνατότητες και τα εμπόδια για μια ομαλή βιογραφία των νέων, την ενδελεχή διερεύνηση της κοινωνικής κατάστασης των νέων, των αντιλήψεων τους για την κοινωνία, την εκπαίδευση και την εργασία καθώς και των πρακτικών που υιοθετούν σ' αυτήν την συγκυρία, αλλά και τη διερεύνηση της ύπαρξης και λειτουργίας θεσμών, δικτύων και φορέων στήριξης των νέων και πρόκλησης πρωτοβουλιών για υπέρβαση της κρίσης. Μια τέτοια έρευνα οφείλει να είναι βασική έρευνα και ταυτόχρονα έρευνα δράσης.

II. Η ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΑ:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ.

Με ιδιαίτερη έμφαση στα προβλήματα εκπαίδευσης-απασχόλησης και ακόμα ιδιαίτερα στη μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση.

Η έρευνα θέτει ως στόχο της την πολυεπίπεδη διερεύνηση της κοινωνικής κατάστασης και συνείδησης των νέων καθώς και των συστημάτων και των μηχανισμών στήριξης τους στην περιοχή της Περιφέρειας Κρήτης. Σημείο εκκίνησης (αλλά και υπό εξέταση υπόθεση) της έρευνας είναι η αντιμετώπιση της "νεολαίας" όχι ως ενιαίου εμπειρικού δεδομένου αλλά ως διαφοροποιημένου στο εσωτερικό του κοινωνικού χώρου ,κοινωνικής κατηγορίας. Υπό αυτήν την έννοια ο όρος "νεολαία" δεν ταυτίζεται με καμία δεδομένη εκ των προτέρων (ή εμπειρικά διαπιστωμένη) κοινωνική οντότητα με ιδιαίτερα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Μοναδική παραδοχή στο σημείο αυτό συνιστά ο ηλικιακός προσδιορισμός του αντικειμένου της έρευνας. Για την έρευνα η έννοια "νεολαία" συνιστά αναλυτικό εργαλείο προσέγγισης μιας σύνθετης κοινωνικής πραγματικότητας που στην καθημερινή της χρήση υποστασιοποιείται είτε για να επενδύσει μορφές του παρόντος στο μέλλον είτε για να καταδείξει αρνητικότητες και (ούτως ή άλλως) να τις χρησιμοποιήσει πολεμικά για την εδραίωση υφιστάμενων σχέσεων δύναμης κύρια στο πολιτισμικό πεδίο.

Μ' άλλα λόγια η αναπαράσταση που μια κοινωνία υιοθετεί για να περιγράψει πλευρές της κοινωνικής πραγματικότητας δεν είναι προϊόν μιας ουδέτερης, ψυχραιμης και αντικειμενικής στάσης αλλά προϊόν της διαμάχης για κυριαρχία στο πεδίο των σημασιών και νοηματοδότησης της δράσης ανάμεσα σε εταίρους με αντικρουόμενα συμφέροντα (εννοούμενα εδώ υπό την ευρεία τους έννοια). Δεν πρέπει όμως να μας διαφεύγει η υλικότητα της κυρίαρχης κατηγοριοποίησης όπως αυτή μεταφράζεται σε διαθέσιμη άρα και εσωτερικευμένη γνώση που στο επίπεδο της δι-υποκειμενικής αλληλόδρασης με την σειρά της τροποποιείται και μεταβάλλεται.

Η έρευνα έχει δύο σκέλη :

A. Σκέλος : Κοινωνική κατάσταση και συνείδηση των νέων.

Σ' ένα πρώτο επίπεδο η έρευνα θα στραφεί στην καταγραφή των κοινωνικών χαρακτηριστικών της υπό έρευνα ομάδας (φύλο, μορφωτικό επίπεδο, απασχόληση, εισόδημα, οικογενειακή κατάσταση, χώρος διαμονής κ.λ.π). Σ' ένα δεύτερο επίπεδο θα επιχειρηθεί η καταγραφή του δικτύου κοινωνικών σχέσεων όπως αυτά διαμορφώνονται σ' όλη την έκταση του κοινωνικού χώρου όπου διεξάγεται η έρευνα. Ιδιαίτερα θα μελετηθούν οι κάθε είδους εντάξεις τόσο στο επίπεδο της έκτασης όσο και στο επίπεδο της ένταξης τους. Σ' ένα τρίτο επίπεδο θα διερευνηθούν τα αντιληπτικά σχήματα και αναπαραστάσεις των νέων όσον αφορά στην κοινωνική δομή, στα κοινωνικά προβλήματα (ναρκωτικά, οπλοφορία, ανεργία), στους θεσμούς (εκπαιδευτικό σύστημα, πολιτικό σύστημα), στην εργασία, στην οικογένεια, κ.λ.π. Τέλος θα καταγραφούν οι καθημερινές πρακτικές των νέων με έμφαση στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

Ειδικότερα, όσον αφορά στο πρώτο επίπεδο, η καταγραφή των κοινωνικών χαρακτηριστικών των νέων της περιοχής θα επιτρέψει την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων κυρίως όσον αφορά στις διαφοροποιήσεις, τις συνέχειες και τις

διαιρέσεις, εκείνης της ομάδας που καταχρηστικά ορίζεται ως νεολαία , η οποία όμως καταγράφει στο εσωτερικό της σημαντικές διαφοροποιήσεις συνθηκών ζωής , ευκαιριών, στάσεων, αντιλήψεων κλπ. Η καταγραφή αυτή θα βοηθήσει στην παραγωγή μιας "κοινωνικής γεωγραφίας " για την περιοχή της Κρήτης, έτσι ώστε να είναι εμπειρικά , και όχι μόνο διασθητικά, τεκμηριωμένη κάθε ειδική δράση που απευθύνεται σε ειδικές κατηγορίες νέων. Όσον αφορά στο δεύτερο επίπεδο , η διερεύνηση των μορφών κοινωνικότητας των νέων θα μας επιτρέψει να αποκρυπτογραφήσουμε τις ιδιαίτερες μορφές κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής επικοινωνίας που οι νέοι υιοθετούν στην περιοχή της Κρήτης. Η ανάλυση των δεδομένων αυτών θα γίνει στον ορίζοντα του θεωρητικού σχήματος που αντιπαραθέτει παράδοση και νεωτερικότητα με στόχο τον εντοπισμό των στοιχείων της παράδοσης που διατηρούν τη ζωτικότητά τους και τον ειδικό τρόπο που συναρθρώνονται με όψεις της νεωτερικότητας. Τέλος, η διερεύνηση των αντιληπτικών σχημάτων, των μορφών συνείδησης των νέων αναφορικά προς την κοινωνική "πραγματικότητα" καθώς και των πρακτικών που υιοθετούν στην καθημερινότητα θα επιτρέψει την κατανόηση του ιδιαίτερου τρόπου με τον οποίο οι νέοι στην περιοχή της Κρήτης ορίζουν τον εαυτό τους , τοποθετούνται απέναντι στις υφιστάμενες συλλογικότητες και θεσμούς , αντιλαμβάνονται την κοινωνία και νοηματοδοτούν τις σχέσεις τους εντός της . Σ' αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στο ζήτημα της εκπαίδευσης, του επαγγελματικού προσανατολισμού, της επιλογής του επαγγέλματος και στα θέματα της εργασίας.

B. Σκέλος: Συστήματα και μηχανισμοί στήριξης των νέων.

Η διερεύνηση αυτού του θέματος θα συμπεριλάβει την ανάλυση της κατάστασης στην Ισπανία , στη Δανία , στη Γερμανία και στη Γαλλία και δια μεσου υλικού από τις Βρυξέλλες και στις υπόλοιπες χώρες. Το ίδιο βέβαια θα γίνει για την Ελλάδα και ιδιαίτερα την Κρήτη.

Το σκέλος αυτό της έρευνας θέτει ως κύριες στοχεύσεις:

α) τη διερεύνηση συστημάτων και μηχανισμών που έχουν αναπτυχθεί γύρω από το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού,

β) το ζήτημα της εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και

γ) τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας.

Για την υλοποίηση του σκέλους αυτού της έρευνας με τα επιμέρους στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω προτείνονται τα εξής:

I. Η μετάβαση μελών της ερευνητικής ομάδας στον επιλεγμένο Ισπανικό φορέα με στόχο την επιτόπια παρατήρηση και καταγραφή των συστημάτων και των μηχανισμών που έχουν αναπτυχθεί και για τις τρεις παραπάνω θεματικές .Στο πλαίσιο αυτής της επίσκεψης **1)** θα πραγματοποιηθούν μια σειρά από συνεντεύξεις με υπεύθυνους των τοπικών φορέων καθώς και με τους υπεύθυνους των υφιστάμενων προγραμμάτων , έτσι ώστε να προκύψει μια ευκρινής εικόνα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ισπανική

τοπική κοινωνία και της ιστορίας των συγκεκριμένων προγραμμάτων, των αναγκών που οδήγησαν στην υλοποίησή τους, των αποτελεσμάτων τους στο χρόνο και των μελλοντικών σχεδιασμών για την εδραίωσή τους, 2) θα αναζητηθούν δεδομένα που να αποτυπώνουν το μέγεθος των προβλημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων, της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας καθώς και την εμβέλεια των υφιστάμενων προγραμμάτων και να τεκμηριώνουν τις θετικές και αρνητικές πλευρές τους και 3) θα επιχειρηθεί ο εντοπισμός της υφιστάμενης ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας έτσι ώστε να προκύψουν δεδομένα για την ευρύτερη ισπανική κοινωνία και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει στο επίπεδο των υπό διερεύνηση θεματικών. Μετά την πρώτη φάση συγκέντρωσης και μελέτης των παραπάνω υλικών, τα μέλη της ερευνητικής ομάδας κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιήσουν μια δεύτερη επίσκεψη στην Ισπανία για τη διευκρίνιση των ερωτημάτων που θα ανακύψουν μετά την αρχική διερεύνηση.

II. Η εμπειριστατωμένη μελέτη άλλων ευρωπαϊκών πραγματικοτήτων και ειδικότερα των μοντέλων που έχουν αναπτυχθεί στη Γερμανία και Γαλλία κύρια μέσω της υφιστάμενης βιβλιογραφίας για τα θέματα του επαγγελματικού προσανατολισμού, της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης, τη θέση των νέων στην αγορά εργασίας, της διαρκούς επιμόρφωσης ενηλίκων και των θεσμών που έχουν αναπτυχθεί για τα θέματα αυτά την τελευταία δεκαετία. Για την πιο συστηματική διερεύνηση των παραπάνω παραδειγμάτων θα χρειαστεί τουλάχιστο από μια μετάβαση σε κάθε μια από τις επιλεγμένες χώρες καθώς και η μετάβαση στις Βρυξέλες με στόχο τη συλλογή υλικού για το σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

III. Όσον αφορά στη διερεύνηση και μελέτη της ελληνικής πραγματικότητας η ερευνητική ομάδα θα κινηθεί σε δύο άξονες: α) θα επιχειρηθεί η σκιαγράφηση των υφιστάμενων πολιτικών σε εθνικό επίπεδο και β) ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στη μελέτη του τοπικού κοινωνικο-οικονομικού χώρου και της θέσης των νέων σ' αυτόν .
Ειδικότερα για την περιοχή της Κρήτης κρίνεται σκόπιμο να κινηθούμε σε τρία επίπεδα:

A. Σ' ένα πρώτο επίπεδο, θα καταγραφεί το θεσμικό πλέγμα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης, επαγγελματικού προσανατολισμού και των μηχανισμών ή των αναπτυγμένων συστημάτων που δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης για νέους στην περιοχή.

B. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο , θα αναζητηθούν δεδομένα από δευτερογενείς πηγές, τα οποία καταγράφουν όψεις της υφιστάμενης πραγματικότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά στην ανεργία των νέων , την εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και τη δομή των ευκαιριών στην αγορά εργασίας (στατιστικές επετηρίδες, ειδική βιβλιογραφία και αρθρογραφία, τοπικούς και κρατικούς φορείς).

Γ. Σ' ένα τρίτο επίπεδο, θα σχεδιαστεί μια κοινωνιολογική έρευνα (η οποία θα συνδυάζει ποιοτικές και ποσοτικές τεχνικές ανάλυσης) με στόχο την καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι νέοι στην περιοχή, την κατανόηση των αντιληπτικών σχημάτων μέσω των οποίων αντιλαμβάνονται την κοινωνική πραγματικότητα και τη δράση τους σ' αυτήν, των στάσεων και των συμπεριφορών που υιοθετούν σε όλους τους τομείς της

κοινωνικής ζωής με ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Για το σκοπό αυτό θα διακινήσουμε ένα ερωτηματολόγιο σ' ένα στατιστικά τυχαίο και σταθμισμένο δείγμα νεανικού πληθυσμού στην περιοχή της Περιφέρειας Κρήτης (N=2.000). Επίσης θα πραγματοποιήσουμε μια σειρά συνεντεύξεων αφηγηματικού, βιογραφικού χαρακτήρα με νέους, καθώς και συνεντεύξεις με μέλη φορέων που σχετίζονται με το χώρο της νεολαίας. Τέλος, η ερευνητική ομάδα θα προχωρήσει σε μορφές συμμετοχικής παρατήρησης στους χώρους πυκνής νεολαιίστικης συνεύρεσης.

IV. Κατά το τελικό στάδιο της όλης διαδικασίας θα επιχειρηθεί η συνθετική ανάγνωση των ερευνητικών δεδομένων έτσι ώστε να προκύπτει μια σαφής εικόνα της ευρωπαϊκής και της ελληνικής εμπειρίας γύρω από τα ερευνούμενα θέματα, συνθετική ανάγνωση που θα οδηγήσει στην διαμόρφωση συμπερασμάτων και συγκεκριμένων προτάσεων προς υλοποίηση. Επιπλέον, μέσα από την πολυεπίπεδη καταγραφή των νεανικών κοινωνικών χώρων θα προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για τις ανάγκες παρέμβασης και σχεδιασμού από πλευράς της τοπικής αυτοδιοίκησης για μια ουσιαστική επεξεργασία πολιτικών που θα στοχεύουν στην επίλυση προβλημάτων, στην ικανοποίηση αναγκών και την ορθολογικότερη διαχείριση των πόρων προς την κατεύθυνση της ουσιαστικής ένταξης των νέων στην κοινωνική ζωή. Τέλος, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος και της αντίληψης που το υποβαστάζει, θα επιχειρηθεί η εμπλοκή τοπικών στελεχών (ενός από κάθε Νομό της Κρήτης) στο όλο ερευνητικό εγχείρημα με στόχο τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων της έρευνας, της σύνδεσης, δηλαδή, θεωρητικής και εμπειρικής διερεύνησης με την πράξη.